

GUIA PER A L'ADAPTACIÓ A L'ESPAI EUROPEU D'EDUCACIÓ SUPERIOR

8. LA GESTIÓ DE LA DOCÈNCIA

Universitat
de Girona

GUIA PER A L'ADAPTACIÓ A L'ESPAI EUROPEU D'EDUCACIÓ SUPERIOR

8. LA GESTIÓ DE LA DOCÈNCIA

Universitat
de Girona

Universitat de Girona
Vicerectorat de Qualitat Docent. Programa de Suport a la Qualitat Docent
Martí Casadesús, Josep Juandó, Lluís Espunya i Rosa M. Casellas.

Girona, setembre de 2009

PRESENTACIÓ

Un cop que entrem de ple en l'aplicació dels nous estudis de grau, resulta interessant fer una ullada al camí que ha recorregut la Universitat de Girona en la direcció de l'espai europeu d'educació superior des de l'any 2004, i molt especialment al pòsit, en forma d'eines i processos, que aquest camí ens ha deixat.

Aquest nou quadern de la *Guia per a l'adaptació a l'EEES* tracta de la gestió de la docència i té com a objectiu donar suport als responsables dels nous estudis de grau, i a tot el professorat en general. S'hi presenten, en forma de conjunt coherent, les eines de les quals s'ha dotat la Universitat de Girona en els darrers anys per dur a terme els processos centrals del desenvolupament de la docència: la planificació, la docència pròpiament dita i l'avaluació.

1.-EL DISSENY DE LES TITULACIONS (1)

El nou context de programació i planificació

El sistema universitari ha optat per deixar d'utilitzar un catàleg de titulacions per establir un registre dels títols de grau i de màster que les universitats vulguin oferir.

Aquest gir incrementa l'autonomia de les universitats, però alhora porta adherida una major responsabilitat sobre la qualitat dels nous estudis. Caldrà vetllar en tot moment perquè els estudis que s'imparteixin siguin creditors de reconeixement acadèmic i social. Al cap i a la fi, d'alguna manera entrem en un mercat lliure d'educació superior. Reconeixement acadèmic, ja que els plans d'estudi hauran de passar per rigorosos processos d'avaluació externa, i reconeixement social perquè haurem de formar persones capaces de desenvolupar la seva activitat en la nova complexitat. Persones amb capacitat de pensament crític, de respondre a situacions d'incertesa o de treballar en equips multidisciplinaris. Una bona via per donar resposta a aquestes necessitats ben segur que és l'aprofundiment en la cultura de la millora contínua de la docència, en la qual la UdG treballa de forma evident.

D'aquí en endavant, a més de fer les coses bé, de fer una bona docència, convindrà mostrar totes les cares d'aquesta bondat, amb tot l'èmfasi de què siguem capaços. Una característica d'aquest procés en què ens estem inserint és que cal fer explícit tot allò que fa referència al desenvolupament dels estudis, amb un grau de concreció certament detallat. La mateixa necessitat de mostrar un bon producte ens ajudarà probablement a millorar els aspectes que anem trobant que es poden millorar.

El camí seguit per la Universitat de Girona en els darrers anys, d'ençà de l'anunci de la creació de l'espai europeu d'educació superior, ens ha portat a un model de gestió de la docència que, aplicat en tots els termes, dona una imatge de coherència i rigor al procés, des de l'elaboració de les propostes de nous estudis fins a l'avaluació dels aprenentatges dels estudiants.

Es tracta d'un model que, a més, vol donar un segell propi a la nostra universitat, ben convenient donades les noves condicions abans esmentades. La seva aplicació ha de ser una de les millors evidències que puguem presentar a l'Administració educativa en els diversos moments en què s'apliquin processos avaluadors.

(1) Aquest apartat és d'especial interès per als coordinadors dels estudis, tot i que facilita una visió de conjunt de la gestió de la docència a la UdG que resulta interessant al professorat en general.

L'elaboració de les propostes de nous estudis

El Ministeri d'Educació i Ciència, en el Reial Decret 1393/2007, assenyala quina és la informació que considera mínima per tal de reconèixer com a bones les propostes de nous estudis. El referent clau són els descriptors de Dublín (2), i de manera insistent es posa èmfasi en el paper central de les competències. D'elles es diu que han de ser avaluables i que s'han de veure reflectides de manera clara en els plans d'estudis.

3.1 Competencias generales y específicas que los estudiantes deben adquirir durante sus estudios, y que sean exigibles para otorgar el título. Las competencias propuestas deben ser evaluables. (Real Decreto 1393/2007.)

El procés de **verificació** de les propostes de nous estudis, que en ve a ser l'avaluació prèvia, ha fixat l'atenció en aquests mínims. Més tard, quan s'hagin d'**acreditar** les titulacions, al cap de sis anys del seu inici, el referent serà el document aprovat en la verificació. La crida a la coherència, per tant, és clara.

En l'elaboració de les propostes de nous estudis hem hagut de ser curosos i pensar no solament en la verificació, sinó en la **implementació** i el **desenvolupament dels estudis**, i en la seva **avaluació** i posterior **acreditació**. En les fases que vénen a continuació, no podem perdre de vista la coherència en el pas de l'una a l'altra.

Per tal d'ajudar totes les unitats i persones implicades en aquest procés, la Universitat de Girona els posa a disposició orientacions i serveis de suport que, al mateix temps d'ajudar els responsables de cada fase, han de vetllar per la instauració d'un segell UdG en gestió de la docència.

La preparació dels dissenys de mòduls unitaris i assignatures

Un cop s'ha verificat la memòria de programació, es duu a terme de manera automàtica el trasllat de les competències de la titulació i dels mòduls de contingut a l'eina de disseny de la titulació a partir de la formulació de competències i de mòduls que figuren en la memòria verificada.

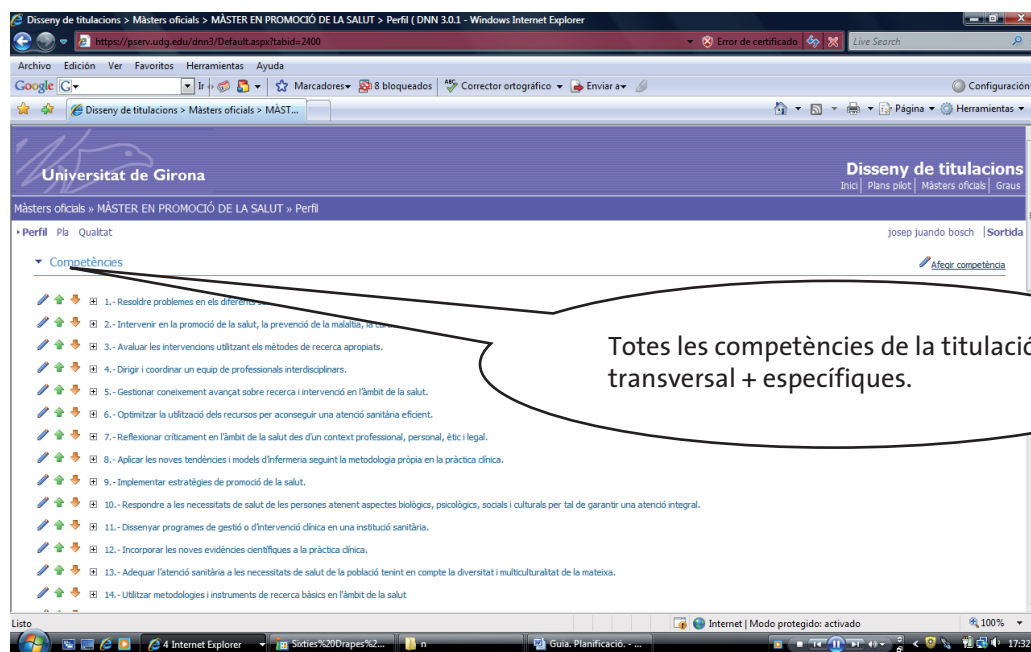
Acte seguit, serà bo que l'òrgan de coordinació de la titulació revisi i, si convé, concreti la vinculació operativa entre competències i mòduls o assignatures, mitjançant la mateixa eina.

(2) El document de Descriptors de Dublín defineix el nivell d'aprenentatges que cal que s'assoleixen en els diferents cicles de l'educació superior a Europa. Es poden consultar a l'adreça www.aqu.cat/doc/doc_97918394_1.pdf.

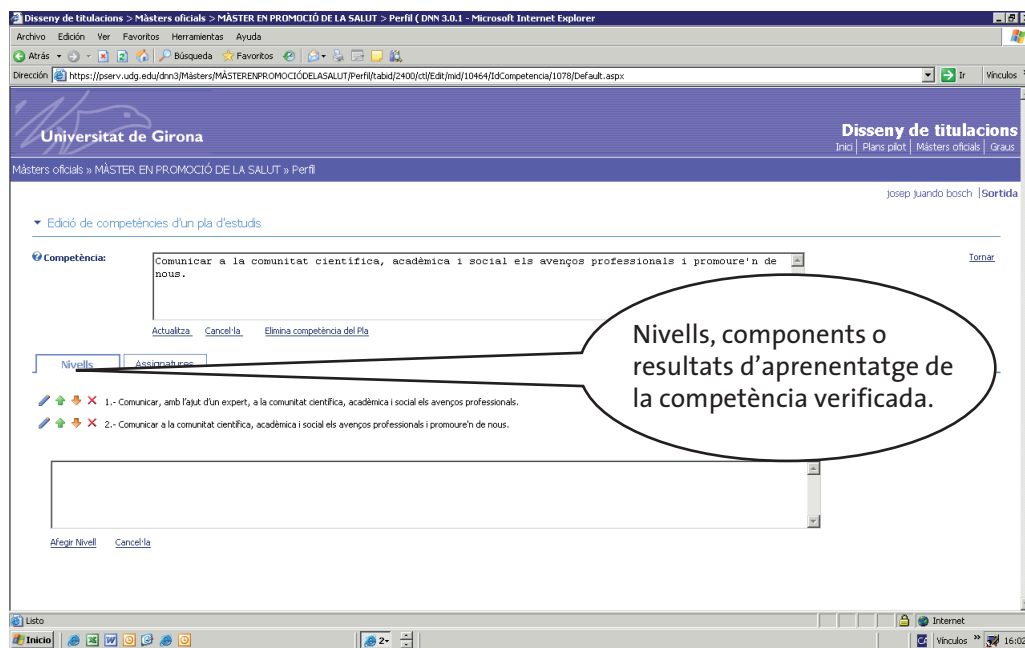
És el moment d'assegurar la coherència i la completeness del contingut de mòduls i assignatures, i la coherència i la completeness del tractament de cada competència.

L'eina de Disseny de Titulacions es representa en les següents imatges:

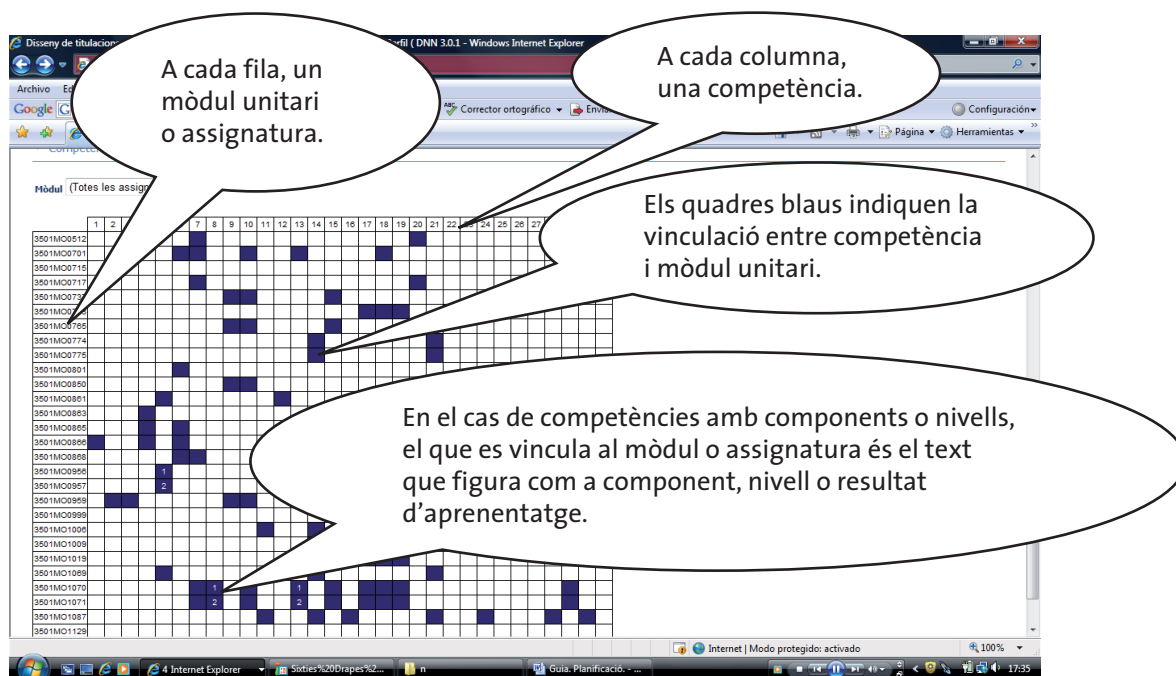
- Punt de partida: les competències verificades:

- Concreció, si es considera convenient, de les competències verificades en components, nivells o resultats d'aprenentatge que en facilitin l'avaluació i la millor vinculació a mòduls o assignatures:

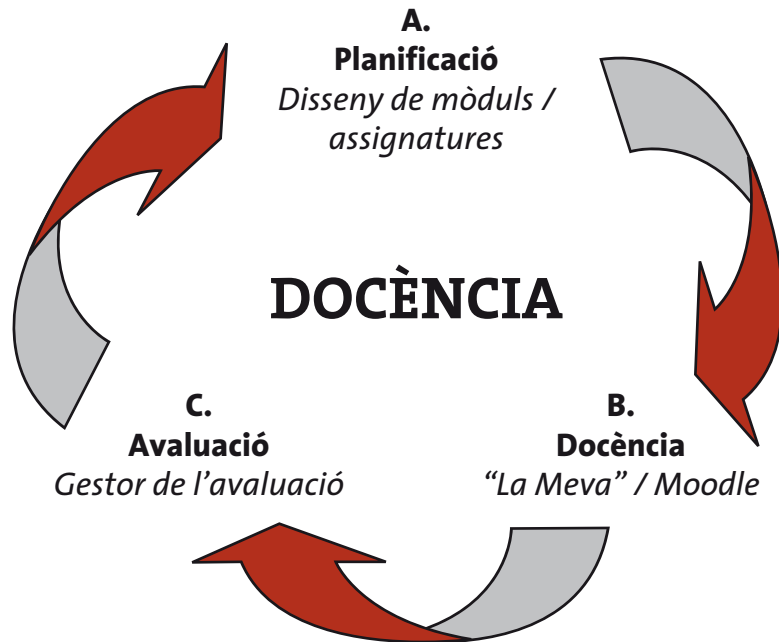

- Vinculació de les competències a mòduls unitaris o assignatures (el quadre que garanteix la coherència):

Quan la coordinació d'estudis dóna per revisat i suficientment concretat el disseny de la titulació, es transmeten les vinculacions als mòduls unitaris o assignatures respectius. En aquest punt pot començar la següent fase de planificació, la que competeix al professor. Al final de cada curs acadèmic és bo fer una revisió d'aquest quadre de vinculacions, a la vista de l'experiència de la docència desenvolupada, per tal d'aplicar el procediment de modificació adequat, si és el cas.

2.-LA GESTIÓ DE LA DOCÈNCIA: TRES FASES, AMB EINES ESPECÍFIQUES PER A CADASCUNA

2.1. Planificació

Una vegada assignades les competències, cada professor o grup de professors responsables dissenya els seus mòduls i assignatures, i estableix les activitats d'aprenentatge que es faran per aprendre els continguts i assolir les competències. Tot plegat, s'ha de fer vetllant per seguir amb la màxima fiabilitat possible l'itinerari que ja apareixia en el primer quadern d'aquesta guia: “L'estudiant ha d'adquirir unes competències realitzant unes activitats d'aprenentatge en relació amb uns continguts”.

El disseny de mòduls unitaris o assignatures és una eina ja coneguda per tota la comunitat docent de la Universitat de Girona.

S'hi accedeix des del botó “Planificació” de cada assignatura o mòdul unitari:

Una imatge ens en recordarà la fesomia:

The screenshot shows a web interface for a university course. The page is titled 'Universitat de G...' and 'Curs 2008-09, 3501'. It has tabs for 'Dades generals', 'Competències/Continguts', 'Fotografia bàsica', and 'Seguiment'. The 'Competències' tab is active, showing a list of competencies. The 'Continguts' tab is also visible, showing a list of contents. The 'Activitats' tab is active, showing a table of activities with columns for 'Activitat', 'Av', 'AP', and 'SP'.

Les competències (o bé components, nivells o resultats d'aprenentatge de competència si estan definits) assignades en el disseny de la titulació garanteixen la coherència de la titulació.

Les activitats d'aprenentatge que el professor idea buscant el millor aprenentatge dels estudiants.

Els continguts que el professor concreta en base a la seva expertesa i d'acord amb la memòria verificada.

Activitat	Av	AP	SP
Theoretical classes given by the professor related to Basic elements on information management	2,5	5	
Activity 1: Classification of information resources	0,25	0,5	
Activity 2: Conversion of unstructured into structured information	0,5	1	
Activity 3: Analysis of criteria for selecting a software	0,5	1	
Activity 4: Evaluation of information quality attributes in a specific website	0,5	2	
Theoretical classes given by the professor related to Information management systems	3,5	7	
Activity 5.1: Analysis of the main elements that configure an information system	0	2	
Activity 5.2: Presentation of information system developed	0,75	2	
Theoretical classes given by the professor related to Information modeling	4	8	
Theoretical classes given by the professor related to standards to represent	1	1	
	2	2	
	1	3	
	0,1	4	
	1	3	
	2	9	
	2	3	
	0,5	1,5	
	1	2	
Total	24	57	

Parlem d'una eina per al professor, on defineix els continguts que considera més apropiats per assolir les competències i on se li demana que descrigui les activitats que proposarà als alumnes per tal que facin un bon aprenentatge, tot plegat d'acord amb allò que s'hagi fet constar a la memòria verificada.

És de gran importància la definició de les activitats d'avaluació en aquest moment. Resulta especialment apropiat tenir en compte els següents aspectes:

- Enunciar l'activitat buscant un equilibri entre la conveniència d'orientar els estudiants i la necessitat dels professors de tenir un marge de maniobra per adequar les activitats al desenvolupament del curs.
- Vincular cada activitat a competències concretes, de la manera més directa possible (pensar les activitats amb la vista posada a les competències i als continguts alhora). Sovint resulta més estreta la vinculació si és entre cada activitat i **unes poques** competències. Resulta evident que la màxima relació possible s'estableix quan cada activitat respon a una sola competència.
- És igualment necessari que, un cop definida l'activitat d'avaluació, i declarada com a tal, n'anunciem els criteris d'avaluació (els criteris segons els quals considerarem l'activitat més o menys correctament resolta).
- Així mateix, cal establir el pes que considerem que ha de tenir l'activitat en la qualificació global de l'assignatura o del mòdul unitari.

L'operació de disseny d'activitats d'avaluació es resol en la pantalla següent:

Universitat de Girona

Curs 2009-10. 3105G

Editar activitat

Descripció: Pràctiques de laboratori. L'ass...

Tipus: Classes pràctiques

	Prèvi	Durant	Després	Total
professor	0	4	0	4
professor	0	0	6	6
TOTAL				10

Hores de dedicació de l'estudiant

Pes en la qualificació: 0 10

Criteris d'avaluació: La resolució individual i presentació correcta, web de recollida de treballs, pràctica de laboratori. Aquesta activitat...

	Av	AP	SP
	1	0	
	32	32	
	15	42	
	0	4	6
	0	10	
	0	8	0
Total	60	90	

Una vegada tancat el disseny de l'assignatura o el mòdul unitari i iniciat el curs acadèmic, no es pot modificar, ja que fa la funció de contracte entre la Universitat i l'estudiant.

2.2. Docència: Moodle (3)

Des de l'any 2004 la Universitat de Girona disposa de “La Meva”, una intranet docent que conté eines de suport a la docència, com el gestor de documents, els fòrums, les aplicacions de preguntes de resposta tancada i de recollida de pràctiques, o l'agenda.

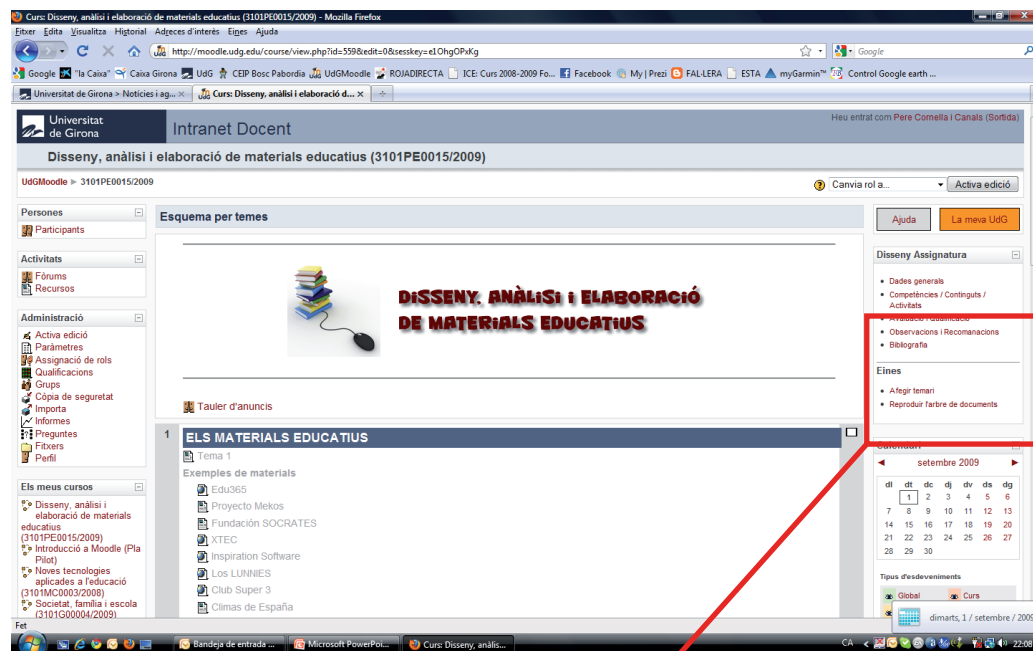
El curs 2008-2009 la nostra universitat ha començat a fer el pas de “La Meva” al Moodle com a eina de suport al desenvolupament de la docència. La decisió es basa en raons tan òbvies com, entre altres, el ventall més gran d'eines de suport a la docència que ofereix el Moodle respecte de “La Meva”.

S'accedeix a una opció o altra (Moodle/La Meva) des del botó “Docència” de cada assignatura:

(3) Com a eina de desenvolupament de la Docència, la UdG ha fet l'opció del Moodle. Aquesta plataforma substituirà progressivament a “La Meva” a mesura que es vagin implementant els estudis de grau.

La següent imatge reproduïx la pàgina d'una assignatura que utilitza Moodle com a eina de suport:

Des de la columna de la dreta d'aquesta pantalla, podem consultar de manera directa el disseny de l'assignatura o el mòdul unitari.

2.3. Avaluació

2.3.1. El gestor de l'avaluació

A mesura que es van realitzant les activitats d'avaluació i es van generant qualificacions, cal registrar aquesta informació i ordenar-la de tal manera que els resultats de l'avaluació es puguin tenir fàcilment en compte a l'hora de planificar un nou curs acadèmic.

El gestor de l'avaluació és l'eina de nova creació que dona resposta a aquestes funcions. Treballa a partir del pes en la qualificació final que s'hagi assignat a cada activitat d'avaluació en el moment de dissenyar-la. És disponible en totes les assignatures i mòduls unitaris que tenen Moodle com a plataforma de suport. Funciona com s'exposa a continuació.

S'hi accedeix des del botó “Avaluació” de cada assignatura o mòdul unitari:

La imatge següent el reproduceix:

The screenshot shows a Moodle gradebook for the course 'Antropologia filosòfica (3102G00010/2)'. The interface includes a sidebar with a list of enrolled students and a main table for grades. Annotations in speech bubbles explain the functionality:

- Activitats d'avaluació arrossegades des del disseny**: Points to the activity names in the table headers.
- Qualificació de cada activitat d'avaluació, que introduïm manualment, o incorpora directament Moodle si hom n'és usuari.**: Points to the grade input fields for each activity.
- Suggestiment de qualificació final segons la ponderació que s'hagi indicat**: Points to the 'Qualificació final' column.
- Estudiants matriculats**: Points to the list of enrolled students in the sidebar.

Activitat	Comentari de text()	Tribut de punt()	Reflexió crítica ...()	Qualificació final()
Kaviet Anglada Salasch				
Anne Saló Salavador				
Fara Barr Saló				
Helena Buxell Saló				
Monica Buxell Saló				
Monica Burgaya Saló				

2.3.2. L'avaluació de les competències

En relació amb l'avaluació de les competències, trobem paraules orientadores en el quadern d'aquesta guia referides a l'avaluació (quadern número 5):

“... una avaluació possible, per als estudiants i per als professors... l'avaluació ha de ser sostenible.” (pàg. 4)

“L'avaluació de l'adquisició de les competències ha de comportar també una avaluació de l'adquisició dels continguts que hem treballat a les nostres assignatures. Ens caldrà idear activitats d'avaluació que mesurin alhora la competència i els continguts.” (pàg. 12)

En coherència amb aquest plantejament, la proposta d'avaluació dels aprenentatges a la Universitat de Girona consisteix a plantejar activitats d'avaluació molt directament adreçades a competències concretes, tant transversals com específiques. D'aquesta manera, el resultat que cada estudiant obté en una activitat d'avaluació es pot assignar a les competències que hi hem vinculat en el moment de dissenyar l'assignatura o el mòdul unitari.

A partir d'aquesta informació, el gestor de l'avaluació ens dóna una doble lectura:

- La mitjana ponderada de les qualificacions obtingudes a les activitats d'avaluació, que dóna la qualificació final de l'assignatura o del mòdul unitari.
- La mitjana de les mateixes qualificacions, agregades per competències.

Com a conseqüència, pren una importància crucial que el disseny de l'assignatura sigui acurat i que la vinculació d'activitats d'aprenentatge i d'avaluació a les competències sigui directa i real. La qualitat de la docència, i també la qualitat dels processos d'avaluació i de qualificació rau, com no pot ser d'altra manera, en la qualitat de la feina del professor.

2.4. Actes

Un cop que es tanca una assignatura o un mòdul unitari amb el gestor de l'avaluació, es poden transferir directament les qualificacions finals a les actes. És una operació senzilla que s'aplicarà des de la pestanya "actes" de la pantalla que hem estat veient:

3. LES UTILITATS DEL PROCÉS I DE LES EINES

1. La globalitat del procés exposat **és una de les evidències de qualitat** per acreditar les titulacions. Convé, doncs, que les competències declarades a la memòria inicial siguin les mateixes competències (concretades en components o nivells, o no) que el disseny de titulació vinculi a cada mòdul o assignatura (i les mateixes que quedin reflectides de manera expressa en les activitats d'aprenentatge).

2. És un procés que **facilita als professors i òrgans responsables dels estudis la tasca de planificació** que tenen encomanada, fent ple ús de la seva llibertat de docència, en el marc de la titulació. Permet mantenir la informació referida a la planificació rigorosament guardada i ordenada, de manera plurianual, i convida a la reflexió.

3. **Constitueix una guia per a l'estudiant.** Un lloc on es pot trobar tota la informació relativa al què, el com i el quan de la docència i de l'avaluació.

Tornant al discurs inicial d'aquest quadern: la coherència des de l'elaboració de la proposta dels nous estudis fins a l'avaluació dels resultats dels aprenentatges, passant pel disseny de la titulació i dels mòduls i assignatures, tot plegat referit a les competències, és un dels grans elements de visibilització de la qualitat de la docència. L'altre són els resultats d'aprenentatge.

4. EL SUPORT AL PROFESSORAT PER A L'APLICACIÓ DELS PROCESSOS

1. La mateixa aplicació de disseny de mòduls i assignatures conté un mecanisme d'autoajuda que resol la major part de qüestions de concepte i de funcionament que es poden presentar.
2. El Programa de suport a la qualitat docent, que es pot consultar al telèfon 972 419 613 o a l'adreça electrònica vrd.supdoc@udg.edu.
3. La versió de disseny de mòduls i assignatures en entorn de proves permet modificar el disseny en qualsevol moment del curs acadèmic, sense que això afecti la informació publicada, de la qual es refia la comunitat universitària.

Universitat
de Girona